

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 201/09-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. augusta 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti G., spol. s r. o., V., zastúpenej advokátom JUDr. P. M., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 219/2007, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti G., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 219/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 219/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti G., spol. s r. o., p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 500 € [slovom päťsto eur (15 063 Sk)], ktoré jej j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti G., spol. s r. o., trovy konania v sume 289,74 € [slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov (8 728,71 Sk)] na účet jej právneho zástupcu JUDr. P. M. B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 201/09 zo 4. júna 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti G., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 219/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 26. septembra 2007 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhala zaplataenia istiny spolu s príslušenstvom.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebola jej právna vec právoplatne skončená.

Okrem toho, že sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadala, aby jej bolo priznané aj finančné zadosťučinenie v sume 9 000 € (271 134 Sk) a náhrada trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3468/09 doručeným ústavnému súdu 6. júla 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Dňa 26. 09. 2007 bol súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: G., spol. s r. o., proti odporcovi H., s. r. o., ktorý bol zapísaný pod sp. zn. 2 Rob 393/2007. Dňa 26. 11. 2007 bol predmetný spis prevedený do registra Cb a zapísaný pod sp. zn. 29 Cb 219/2007. Dňa 14. 02. 2008 súd vyzval odporcu, aby sa vyjadril k návrhu na začatie konania. Zásielka sa vrátila tunajšiemu súdu s poznámkou, že adresát je neznámy, zásielka bola doručovaná na adresu, ktorá bola uvedená v obchodnom registri, a to... Dňa 18. 12. 2008 bola predmetná zásielka opätovne doručovaná na adresu..., ktorá bola uvedená v obchodnom registri odo dňa 04. 03. 2008. Doklad o doručení nebol súdu vrátený. Dňa 29. 06. 2009 pokyn zákonného sudcu, v prípade nevrátenia doručky, opätovne doručiť návrh na začatie konania na vyjadrenie odporcovi na adresu konateľa spoločnosti J. Š. ..., N., po vrátení doručky, resp. zásielky predložiť predmetný spis zákonnému sudcovi.

V danom prípade neboli zistené žiadne prekážky postupu konania v súlade s ust. § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Predmetné konanie je poznačené prietáhmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad

v oddelení „7 C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 7 C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.»

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 17. júla 2009, v ktorom okrem iného uviedla:

„Vo veci vyjadrenia predsedníčky súdu Okresného súdu Bratislava I zo dňa 01. 07. 2009 máme za to, že potvrdzuje dôvodnosť podanej sťažnosti. Okrem toho chceme dať do pozornosti tú skutočnosť, že sťažovateľ podal viacero sťažností podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení ďalších zákonov. Tieto sťažnosti uznala predsedkyňa súdu za opodstatnené a prisľúbila, že pristúpi k sledovaniu vecí. Napriek tomu do dnešného dňa nemá sťažovateľ žiadnu informáciu a ani žiaden úkon nenasvedčuje tomu, že by súd sledoval snahu dosiahnutia účelu súdneho konania.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická

zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky, ktorým sa domáha uhradenia pohľadávky s príslušenstvom. Preskúmané konanie nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za zložité po právnej ani skutkovej stránke. Ani okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti neargumentoval tým, že by predmetné konanie vykazovalo znaky skutkovej alebo právnej zložitosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania. Ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom. O žiadnej takejto skutočnosti sa vo vyjadrení k sťažnosti nezmienil ani okresný súd.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal predovšetkým na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd zistil, že okresný súd od začatia konania (26. september 2007) vykonal dosiaľ iba dva neúspešné pokusy o doručenie návrhu odporcovi na vyjadrenie, prvý 14. februára 2008 a druhý 18. decembra 2008, teda po viac ako 10 mesiacoch. Okrem uvedených úkonov bol okresný súd napriek tomu, že postupu v konaní nebránila žiadna zákonná prekážka, úplne nečinný. Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sám konštatoval, že *„predmetné konanie je poznačené prietahmi“*, čo odôvodnil *„vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu“*.

Uvedenú argumentáciu ústavný súd pridržiavajúc sa svojej predchádzajúcej judikatúry nemohol akceptovať. Podľa nej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že v žiadnom prípade nemožno prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to môže mať za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd (II. ÚS 311/06).

Ústavný súd najmä so zreteľom na nečinnosť okresného súdu takmer v celom doterajšom priebehu konania dospel k záveru, že jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 219/2007 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho

domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 9 000 € (271 134 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Argumentovala najmä tým, že *„v spoločnosti odporcu dochádza k častým zmenám v údajoch zapísaných v obchodnom registri. Takéto správanie sa odporcu môže znamenať jeho postupnú likvidáciu s cieľom vyhnúť sa plneniu záväzkov zo zmluvných vzťahov. Preto má sťažovateľ oprávnenú obavu, že neskoré riešenie a rozhodnutie v jeho právnej veci vedenej u porušovateľa by mohlo mať za následok stratu práva z dôvodu jeho nevyožiteľnosti.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 29 Cb 219/2007, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 € (15 063 Sk) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke vznikli v súvislosti s jej zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. M. Sťažovateľka žiadala uhradiť trovy konania

pozostávajúce z náhrady trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vrátane DPH a režijného paušálu v sume 289,74 € (8 728,71 Sk).

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľkou uplatnená suma trov právneho zastúpenia 289,74 € (8 728,71 Sk) za dva úkony právnej služby vrátane náhrady hotových výdavkov a dane z pridanej hodnoty je nižšia, ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a teda neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej sume.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobudne právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2009